

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ κατά ΤΟΥΡΚΙΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 12030/03)

ΑΠΟΦΑΣΗ
(Δίκαιη ικανοποίηση)

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

31 Μαΐου 2016

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές μικροαλλαγές.

Στην υπόθεση Γιαννοπούλου (Yianopulu) κατά Τουρκίας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (δεύτερο τμήμα), το οποίο συνεδρίασε στις 10 Μαΐου 2016 σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Julia Laffranque, *πρόεδρος*,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani, *δικαστές*,

και Stanley Naismith, *γραμματέας τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 10 Μαΐου 2016,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 12030/03) στρεφόμενη κατά της Δημοκρατίας της Τουρκίας, με την οποία μία ελληνίδα υπήκοος, η κ. Ευφροσύνη Γιαννοπούλου («η κληρονομούμενη»), προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 17 Μαρτίου 2003 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η κληρονομούμενη απεβίωσε στις 31 Μαρτίου 2009. Η κυρία Μαρία Τσιροπούλου (Çiropulos) («η προσφεύγουσα») γνωστοποίησε, με επιστολή της 15 Φεβρουαρίου 2010, ότι σκόπευε να συνεχίσει την προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου με την ιδιότητά της ως κληροδόχου.

3. Με απόφαση της 14 Ιανουαρίου 2014 («η κύρια απόφαση»), το Δικαστήριο έκρινε ότι η άρνηση των εθνικών δικαστηρίων να αναγνωρίσουν την ιδιότητα της κληρονομούμενης ως κληρονόμου απετέλεσε παρέμβαση στην άσκηση εκ μέρους της ενδιαφερόμενης του δικαιώματός της για σεβασμό της περιουσίας της. Έκρινε ότι η επίδικη παρέμβαση ήταν αντίθετη προς την αρχή της νομιμότητας και συνεπώς αντίθετη προς το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης (*Γιαννοπούλου κατά Τουρκίας*, αριθ. 12030/03, §§ 48-50, 14 Ιανουαρίου 2014).

4. Ερειδόμενη επί του άρθρου 41 της Σύμβασης, η κληρονομούμενη ζητούσε δίκαιη ικανοποίηση 10 εκατομμυρίων δολαρίων Αμερικής (ΗΠΑ).

5. Επειδή το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 41 της Σύμβασης δεν ήταν ώριμο, το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε και κάλεσε την Κυβέρνηση και την προσφεύγουσα να του υποβάλουν εγγράφως, εντός τριών μηνών, τις παρατηρήσεις τους επί του ζητήματος αυτού και ειδικότερα να του γνωστοποιήσουν οποιαδήποτε συμφωνία στην οποία θα μπορούσαν να καταλήξουν (ομοίως, σελ. 10 και σημείο 4 του διατακτικού).

6. Τόσο η προσφεύγουσα όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν παρατηρήσεις.

7. Μετά την έκδοση της κύριας απόφασης, η προσφεύγουσα ανακάλεσε τον κ. M. Cano, δικηγόρο της Κωνσταντινούπολης. Διόρισε τον κ. Γ. Δημήτρη, έλληνα δικηγόρο, και τον κ. Α.Π. Δημητριάδη, δικηγόρο της Κύπρου, για να την εκπροσωπήσουν. Στις 4 Νοεμβρίου 2015, ο κ. Α.Π. Δημητριάδης ενημέρωσε το Δικαστήριο σχετικά με τον θάνατο του Γ. Δημήτρη.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

8. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

9. Η προσφεύγουσα ζητεί την απόδοση του επιδίκου οικοπέδου. Άλλως, ζητεί μία αποζημίωση στην βάση της σημερινής αξίας του οικοπέδου, αξία την οποία αυτή αποτιμά σε 22.272.308 ευρώ (EUR).

10. Σε στήριξη της αξίωσης αυτής, προσκομίζει τρεις εκθέσεις που εκπονήθηκαν από τρεις διαφορετικές εταιρείες εκτιμητών:

- μία έκθεση εκπονηθείσα στις 16 Φεβρουαρίου 2007, μετά από αίτηση του κ. Cano, η οποία εκτιμά την αγοραία αξία του οικοπέδου σε 10.300.000 Δολάρια ΗΠΑ, ήτοι περίπου 14.267.000 τουρκικές λίρες (TRY), την δε φορολογική αξία του, όπως αυτή προκύπτει από τα στοιχεία του έτους 2006 που χορηγήθηκαν από τον Δήμο Μπεσίκτας, σε 3.956.000 Δολάρια (περίπου 5.480.000 TRY),

- μία έκθεση εκπονηθείσα στις 28 Μαρτίου 2014, μετά από αίτηση του κ. Cano, η οποία εκτιμά την αγοραία αξία του οικοπέδου το 2014 σε 21.196.000 ευρώ,

- μία έκθεση εκπονηθείσα στις 14 Ιουνίου 2014, μετά από αίτηση του κ. Α.Π. Δημητριάδη, η οποία εκτιμά την αγοραία αξία του οικοπέδου το 2014 σε 21.390.779 ευρώ.

Όπως προκύπτει από αυτές τις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης, το οικόπεδο που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης προορίστηκε από το 1958, σύμφωνα με το σχέδιο πόλεως, για την ανέγερση ενός σχολείου. Μετά αφαίρεση 484 τετραγωνικών μέτρων για την κατασκευή μιας οδού το 1974, η επιφάνεια του οικοπέδου είναι σήμερα 12.746,64 τετραγωνικά μέτρα. Το 2009, το Δημόσιο Ταμείο παραχώρησε το οικόπεδο αυτό στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας για την κατασκευή ενός σχολικού ιδρύματος. Εκεί έχει ανεγερθεί σήμερα ένα λύκειο τεχνικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

11. Η προσφεύγουσα στηρίζεται επίσης σε μία έκθεση πραγματογνωμοσύνης η οποία ελήφθη στο πλαίσιο μιας αγωγής διαπίστωσης. Από την έκθεση πραγματογνωμοσύνης αυτή, η οποία κατατέθηκε στην δικογραφία από την προσφεύγουσα, προκύπτει ότι, στις 27 Ιουνίου 2014, το Υπουργείο Εξωτερικών είχε προσφύγει ενώπιον του πρωτοδικείου της Κωνσταντινούπολης ενόψει του καθορισμού της αξίας του επιδίκου οικοπέδου. Οι πραγματογνώμονες είχαν εκτιμήσει την αγοραία αξία του οικοπέδου την ημερομηνία αυτή σε 74.759.044 TRY και την αξία του στις 5 Οκτωβρίου 1999 σε 43.338.576 TRY.

12. Η προσφεύγουσα αξιώνει επί πλέον 4.264.133,50 ευρώ για την ζημία την οποία υποστηρίζει ότι υπέστη μεταξύ του 1996 και του 2014 εξαιτίας της αδυναμίας να διαθέσει το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο.

13. Ζητεί τέλος 63.300 EUR για ηθική βλάβη.

14. Αναφερόμενη στο ποσό το οποίο είχε αξιώσει αρχικά η κληρονομούμενη, ήτοι 10 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, η Κυβέρνηση το κρίνει υπέρογκο και εκτιμά ότι η επιδίκαση ενός τέτοιου ποσού θα οδηγούσε σε αδικαιολόγητο πλουτισμό. Παρατηρεί ότι η έκθεση πραγματογνωμοσύνης της 16 Φεβρουαρίου 2007 είχε εκπονηθεί από μία ιδιωτική εταιρεία μετά από αίτηση της κληρονομούμενης.

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μία απόφαση που διαπιστώνει παραβίαση επισύρει για το εναγόμενο Κράτος την υποχρέωση να διακόψει την παραβίαση και να εξαλείψει τις συνέπειές της κατά τρόπο ώστε να αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την προτεραία κατάσταση (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], αριθ. 31107/96, §

32, CEDH 1999-II). Τα συμβαλλόμενα Κράτη τα οποία είναι διάδικοι σε μία υπόθεση είναι κατ'αρχήν ελεύθερα να επιλέξουν τα μέσα που θα χρησιμοποιήσουν προκειμένου να συμμορφωθούν προς μία απόφαση που διαπιστώνει μία παραβίαση. Αυτή η διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο εκτέλεσης μιας απόφασης αντανακλά την ελευθερία επιλογής η οποία συνοδεύει την πρωταρχική υποχρέωση που επιβάλλεται από την Σύμβαση στα συμβαλλόμενα Κράτη: να εξασφαλίζουν την τήρηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που προστατεύονται από αυτήν (άρθρο 1). Αν η φύση της παραβίασης επιτρέπει μία *restitutio in integrum*, το εναγόμενο Κράτος είναι υπεύθυνο να την υλοποιήσει, ενώ το Δικαστήριο δεν έχει ούτε την αρμοδιότητα ούτε την πρακτική δυνατότητα να την εκτελέσει το ίδιο. Αν, αντιθέτως, το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει ή επιτρέπει μόνον ατελώς την εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης, το άρθρο 41 επιτρέπει στο Δικαστήριο να επιδικάσει, εφόσον συντρέχει λόγος, στον ζημιωθέντα διάδικο την ικανοποίηση που κρίνει προσήκουσα (*Brumărescu κατά Ρουμανίας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αριθ. 28342/95, § 20, CEDH 2001-I).

16. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει συμπεράνει ότι η επίδικη παρέμβαση δεν πληρούσε την προϋπόθεση της νομιμότητας (κύρια απόφαση, § 49). Υπό τις συνθήκες αυτές, η αναγνώριση στην προσφεύγουσα της ιδιότητας της κληρονόμου και η εγγραφή του οικοπέδου στο όνομά της στο κτηματολόγιο θα έθεταν την ενδιαφερόμενη, στο μέτρο του δυνατού, σε κατάσταση ανάλογη με εκείνη στην οποία θα βρισκόταν αν οι απαιτήσεις του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 δεν είχαν παραβιαστεί. Εν τούτοις, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το επίδικο οικοπέδο είχε προοριστεί ήδη από το 1958 για την κατασκευή ενός σχολείου και ότι αυτός ο προορισμός του υλοποιήθηκε πράγματι. Μετά την παραχώρηση του οικοπέδου αυτού στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας το 2009, κατασκευάστηκαν εκεί ένα λύκειο τεχνικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και τα παραρτήματά του. Αυτό το δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα δέχεται σήμερα περισσότερους από εξακόσιους μαθητές. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το Δικαστήριο εκτιμά ότι η απόδοση *integrum* του επιδίκου οικοπέδου δεν φαίνεται προσήκουσα κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες. Το Δικαστήριο θεωρεί συνεπώς ότι η καλύτερη μορφή αποκατάστασης συνίσταται στην καταβολή εκ μέρους του Κράτους μιας αποζημίωσης για την υλική ζημία η οποία προκύπτει από την απώλεια του οικοπέδου.

17. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στην υπόθεση *Guiso-Gallisay κατά Ιταλίας* ((δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αριθ. 58858/00, 22 Δεκεμβρίου 2009), η Μείζων

Σύνθεση έκρινε σκόπιμο να αναθεωρήσει την νομολογία η οποία εκπονήθηκε στην απόφαση *Παπαμιχαλόπουλος και λοιποί κατά Ελλάδας* ((άρθρο 50), 31 Οκτωβρίου 1995, série A no. 330-B) υιοθετώντας μια νέα προσέγγιση σχετικά με τα κριτήρια της αποζημίωσης στις υποθέσεις οι οποίες σχετίζονται με την παράνομη αποστέρηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας. Έτσι έκρινε ότι η αποζημίωση θα έπρεπε να αντιστοιχεί στην πλήρη και συνολική αξία του οικοπέδου κατά τον χρόνο της απώλειας της ιδιοκτησίας, όπως αυτή αποδεικνύεται από μία πραγματογνωμοσύνη διαταχθείσα από το αρμόδιο δικαστήριο στην διάρκεια της εθνικής διαδικασίας.

18. Ακολουθώντας την προσέγγιση αυτή, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, υπό τις συνθήκες της παρούσας υπόθεσης, η αποζημίωση πρέπει να αντιστοιχεί στην πλήρη και συνολική αξία του εν λόγω οικοπέδου την ημερομηνία κατά την οποία η κληρονομούμενη είχε την νομική βεβαιότητα ότι έχει απολέσει την ελπίδα να το κληρονομήσει. Για τους λόγους αυτούς, αποφασίζει να απορρίψει τις αξιώσεις της προσφεύγουσας στο μέτρο που αυτές στηρίζονται στην σημερινή αξία του οικοπέδου. Θεωρεί πράγματι ότι η ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την αποτίμηση της υλικής ζημίας πρέπει να είναι η 7 Οκτωβρίου 2002.

19. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι δεν διατάχθηκε πραγματογνωμοσύνη μέσα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας για τον καθορισμό της αξίας του οικοπέδου σε αυτήν την τελευταία ημερομηνία. Έχει εν τούτοις στην διάθεσή του δύο εκθέσεις, οι οποίες προσκομίστηκαν από την προσφεύγουσα και αναφέρονται στην αξία του οικοπέδου αυτού σε προηγούμενες ημερομηνίες.

20. Η πρώτη είναι η έκθεση που εκπονήθηκε στις 16 Φεβρουαρίου 2007, μετά από αίτηση του δικηγόρου της κληρονομούμενης, από μία εταιρεία εκτιμητών. Η αγοραία αξία του οικοπέδου αποτιμάται εκεί σε 10.300.000 Δολάρια ΗΠΑ η δε φορολογική αξία του σε 3.956.000 Δολάρια ΗΠΑ (πιο πάνω παράγραφος 10). Πρέπει εν τούτοις να λάβουμε υπόψη ότι η έκθεση αυτή εκτιμά την αξία του οικοπέδου το 2007, ήτοι πέντε έτη μετά το 2002, και ότι αυτή δεν ελήφθη μέσα από μία αντιμωλία διαδικασία. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η σημαντική διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας του οικοπέδου και της φορολογικής αξίας του όπως αυτή υπολογίστηκε βάσει των στοιχείων του 2006 που κοινοποιήθηκαν από τον Δήμο του Μπεσίκτας. Προς τούτο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αγοραία αξία υπολογίστηκε βάσει μιας βέλτιστης χρήσης του οικοπέδου, ήτοι την κατασκευή από έναν κατασκευαστή 140 διαμερισμάτων από τα οποία το ήμισυ θα αποδιδόταν στην κληρονομούμενη. Όμως πρέπει να παρατηρηθεί ότι η μέθοδος αυτή δεν λαμβάνει

υπόψη ότι το οικοπέδο είχε προοριστεί για την ανέγερση ενός σχολείου ήδη από το 1958 και ότι, για τον λόγο αυτό, είχε αποτελέσει το αντικείμενο μιας απαγόρευσης οικοδόμησης.

21. Η δεύτερη είναι η έκθεση που εκπονήθηκε στις 27 Ιουνίου 2014 στο πλαίσιο μιας αγωγής διαπίστωσης η οποία ασκήθηκε από το Υπουργείο Εξωτερικών είχε προσφύγει ενώπιον του πρωτοδικείου της Κωνσταντινούπολης και η οποία αποτιμά την αξία του εν λόγω οικοπέδου, στις 5 Οκτωβρίου 1999, σε 43.338.576 TRY (πιο πάνω παράγραφος 11). Τα στοιχεία της δικογραφίας δεν επιτρέπουν να διαπιστωθεί κατά πόσον η έκθεση αυτή αμφισβητήθηκε από τους διαδίκους. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτή αναφέρει κατά τρόπο συνολικό τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό της αξίας του οικοπέδου χωρίς κάποια λεπτομέρεια ή εξήγηση. Σημειώνει επίσης το μέγεθος της διαφοράς μεταξύ της αξίας του οικοπέδου όπως αυτή καθορίστηκε από την πρώτη έκθεση και της αξίας που εκτιμήθηκε από την δεύτερη έκθεση. Σύμφωνα με την τελευταία, η αξία του οικοπέδου το 1999 φέρεται να είναι τρεις φορές μεγαλύτερη από την αγοραία αξία του το 2007, και παρά το γεγονός ότι η αξία του σε αυτήν την τελευταία ημερομηνία είχε υπολογιστεί λαμβάνοντας υπόψη μία βέλτιστη χρήση του οικοπέδου.

22. Υπό το φως των στοιχείων που έχει στην διάθεσή του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η αγοραία αξία του οικοπέδου το 2002 μπορεί να οριστεί σε περίπου 6 εκατομμύρια TRY.

23. Δεδομένου ότι η επάρκεια μιας αποζημίωσης κινδυνεύει να περιοριστεί, αν κατά την πληρωμή της δεν ληφθούν υπόψη στοιχεία ικανά να μειώσουν την αξία της, όπως η πάροδος σημαντικού χρόνου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το ποσό αυτό θα πρέπει να επικαιροποιηθεί προκειμένου να ισοσταθμίσει τα αποτελέσματα του πληθωρισμού και ότι θα πρέπει επίσης να συνοδευθεί με τόκους ικανούς να ισοσταθμίσουν, εν μέρει τουλάχιστον, το μεγάλο χρονικό διάστημα που παρήλθε από την απαλλοτρίωση του οικοπέδου. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, οι τόκοι αυτοί πρέπει να αντιστοιχούν στον απλό νόμιμο τόκο εφαρμοσμένο στο προοδευτικά αναπροσαρμοζόμενο κεφάλαιο (πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Guiso-Gallissay*, § 105).

24. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, το Δικαστήριο εκτιμά εύλογο να επιδικάσει στην προσφεύγουσα 14.300.000 EUR για την απώλεια του οικοπέδου.

25. Όσον αφορά την ζημία την απορρέουσα από την μη διαθεσιμότητα του οικοπέδου κατά την διάρκεια από τις 16 Ιανουαρίου 1996, ημερομηνία κατά την

οποία το οικόπεδο εγγράφηκε στο κτηματολόγιο στο όνομα του Δημοσίου Ταμείου (κύρια απόφαση, § 18), μέχρι τις 7 Οκτωβρίου 2002, ημερομηνία κατά την οποία τα εθνικά δικαστήρια απέρριψαν τελεσίδικα τις αξιώσεις της κληρονομούμενης, το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι τα στοιχεία της δικογραφίας δεν επιτρέπουν την απόδειξη τον τρόπο χρήσης του επιδικίου ακινήτου κατά την διάρκεια του εν λόγω διαστήματος. Επαναλαμβάνει στην συνέχεια ότι επρόκειτο για ένα απλό οικόπεδο, το οποίο, επί πλέον, είχε από το 1958 αποτελέσει το αντικείμενο μιας απαγόρευσης οικοδόμησης άλλου κτίσματος πλην σχολείου. Όθεν, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να προσδοκά την ανέγερση κτίσματος πάνω σε αυτό και την είσπραξη εισοδημάτων από την εκμίσθωσή του. Επίσης, ενόψει των συνθηκών της υπόθεσης, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν συντρέχει λόγος επιδίκασης στην προσφεύγουσα αποζημίωσης για την αιτία αυτή.

26. Όσον αφορά τις αξιώσεις της προσφεύγουσας για ηθική βλάβη, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η αδυναμία να κληρονομήσει το ακίνητο και να το διαθέσει προκάλεσε στην κληρονομούμενη άγχος και απογοήτευση. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, αποφασίζει να επιδικάσει στην προσφεύγουσα 15.000 EUR, ως αποζημίωση για την απογοήτευση και το άγχος που βιώθηκαν από την κληρονομούμενη.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

27. Η προσφεύγουσα ζητεί επίσης 153.024 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη που υποβλήθηκαν ενώπιον ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και 47.137,55 EUR για εκείνα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Όπως προκύπτει από την ανάλυση την οποία προσκομίζει η ίδια, η αμοιβή του Τούρκου δικηγόρου ανέρχεται σε 18.000 EUR, η εκπόνηση των τριών πρώτων εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης σε 5.059,27 EUR και τα διάφορα έξοδα σε 1.068,10 EUR. Η προσφεύγουσα εκτιμά ότι, εξαιτίας της σοβαρότητας και του καινοφανούς της υπόθεσης, απαιτήθηκαν οι υπηρεσίες ειδικευμένων Ελλήνων και Κυπρίων δικηγόρων για την σύνταξη του αιτήματος δίκαιης ικανοποίησης. Αυτή ζητεί έτσι ένα πρόσθετο ποσό 18.375,25 EUR, από το οποίο 11.250 EUR για τις αμοιβές των δικηγόρων, 4.720 EUR για την εκπόνηση της τελευταίας έκθεσης πραγματογνωμοσύνης και 225 EUR για διάφορα έξοδα.

28. Η προσφεύγουσα προσκόμισε τρεις αναλύσεις εξόδων και δικαστικής δαπάνης, αναφέροντας σε κάθε μία το συνολικό ποσό των δικηγορικών αμοιβών

(χωρίς ανάλυση ανά ώρα), το ποσό των εξόδων της πραγματογνωμοσύνης καθώς και το συνολικό ποσό των διαφόρων εξόδων. Αυτή προσκόμισε επίσης τα σχετικά με τα έξοδα της πραγματογνωμοσύνης τιμολόγια.

29. Η Κυβέρνηση κρίνει τα ζητούμενα ποσά υπέρογκα.

30. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων μπορεί να επιτύχει την επιδίκαση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του μόνον στο μέτρο που θα αποδειχθεί το πραγματικό τους, η αναγκαιότητά τους και ο εύλογος χαρακτήρας του ύψους τους.

31. Το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι οι αξιώσεις οι σχετικές με τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ουδόλως είναι αιτιολογημένες. Όσον αφορά τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη που σχετίζονται με την διαδικασία ενώπιόν του, το Δικαστήριο δεν αμφισβητεί ότι ένα μέρος των αιτούμενων για την αιτία αυτή ποσών έχει πράγματι δαπανηθεί. Εν τούτοις, κρίνει τις αξιώσεις αυτές υπέρογκες. Ειδικότερα, δεν έχει πεισθεί για την αναγκαιότητα της πρόσληψης δικηγόρων από τρεις διαφορετικές χώρες ούτε εκείνη της αναζήτησης μιας νέας έκθεσης εκτίμησης ενώ είχαν ήδη ληφθεί τρεις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης (*Φωκάς κατά Τουρκίας* (δίκαιη ικανοποίηση), αριθ. 31206/02, § 37, 1^η Οκτωβρίου 2013). Αποφασίζει συνεπώς να επιδικάσει ένα ποσό 10.000 EUR.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

32. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανζημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Αποφαίνεται

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην κυρία Μαρία Τσιροπούλου (Çiropulos), κληρονόμο της κυρίας Γιαννοπούλου, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά τα οποία θα πρέπει να μετατραπούν στο νόμισμα του εναγομένου Κράτους με την ισχύουσα κατά τον χρόνο πληρωμής ισοτιμία:

- i. 14.300.000 EUR (δεκατέσσερα εκατομμύρια τριακόσιες χιλιάδες ευρώ) για την υλική ζημία,
- ii. 15.000 EUR (δεκαπέντε χιλιάδες ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για την ηθική βλάβη,
- iii. 10.000 EUR (δέκα χιλιάδες ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από την προσφεύγουσα, για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη,

(β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

2. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 31 Μαΐου 2016, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Stanley Naismith

Γραμματέας

(υπογραφή)

Julia Laffranque

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 15 Ιουνίου 2016

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος